

“สังเกตและวิเคราะห์ข้อสอบ ก.พ. 58 (วิชาภาษาไทยและอุปมาอุปไมย)”

การสอบ ก.พ. นั้นเป็นก้าวแรกของเส้นทางการเข้าสู่ราชการ โดยการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุเข้ารับราชการ จะแบ่งเป็น 3 ภาค ดังนี้ ภาคความรู้ความสามารถทั่วไป

1. ภาค ก (ปกติ ก.พ. เปิดสอบทุกปี) ภาคความรู้ความสามารถทั่วไป
2. ภาคความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง ภาค ข (หน่วยงานเป็นคนเปิด)
3. ภาคความเหมาะสมกับตำแหน่ง ภาค ค สอบสัมภาษณ์

ในการสอบ ก.พ. (ภาค ก.) ผู้ที่ผ่านเกณฑ์จะต้องได้คะแนนทุกภาค ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 หากไม่ผ่านภาคใดภาคหนึ่งจะไม่ผ่านเกณฑ์หรือไม่สิทธิเข้าสอบภาคต่อไป ดังนั้นหากใครอยากรับข้าราชการ ก็ต้องไปสอบผ่าน ก ให้ผ่านทุกวิชาเสียก่อน เมื่อหน่วยงานเปิดสอบถึงจะไปสมัครภาค ข ต่อไป การสอบ ก.พ. ภาค ก. นั้น ประกอบไปด้วย 3 วิชาหลัก นั่นคือ วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยในปี 2558 นี้ ได้มีการจัดสอบ 2 รอบ คือ รอบแรกในวันที่ 12 กรกฎาคม 2558 ที่ผ่านมา และรอบที่ 2 ในวันที่ 9 สิงหาคม 2558 สำหรับบทความนี้จะกล่าวถึงเฉพาะเนื้อหาและแนวข้อสอบวิชาภาษาไทยและข้อสอบอุปมาอุปไมยที่เพิ่งมีการจัดสอบไปเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคมที่ผ่านมา

ข้อวิชาภาษาไทยมีทั้งหมด 20 ข้อ เริ่มจากการสรุปข้อความสั้น 5 ข้อ การเติมคำในช่องว่าง 5 ข้อ การหาคำรัศม คำเหมาะสม คำหรือคำที่ใช้ผิดที่ไม่รัศม และการลำดับข้อความ 5 ข้อ และการอ่านสรุปและตีความข้อความยาว 5 ข้อ ดังนี้

การสรุปข้อความสั้น ถือเป็นข้อสอบที่ค่อนข้างง่ายเพราะว่าสามารถอ่านแล้วตอบได้เลยโดยไม่ต้องมีหลักการซับซ้อน ลักษณะของโจทย์มักจะถามว่า “ข้อใดสรุปถูกต้อง” หรือ “ข้อใดตีความถูกต้อง” ถ้าเจอโจทย์ประเภทนี้แล้วผู้สอบควรรีบทำเสียก่อน เพราะหากกลับมาทำทีหลังก็จะเกิดอาการมึนงง จับต้นชนปลายไม่ถูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากทำวิชาคณิตศาสตร์มาแล้วด้วย สมอก็จะเกิดอาการล้ามึนงงได้ หลักการทำข้อสอบสรุปความนั้นมีโครงสร้างของการทำข้อสอบ 3 แบบ คือ การย่อเรื่องให้สั้นลง การอ่านแล้ววิเคราะห์และสังเคราะห์ และการนำสาระสำคัญมาเป็นส่วนสรุป โดยข้อควรระวังในการทำข้อสอบประเภทนี้คือ เมื่ออ่านข้อความทั้งหมดแล้วหากจะสรุปห้ามใช้ประสบการณ์ส่วนตัวมาตอบเป็นเด็ดขาด (ห้ามคิดเอาเอง) เพราะโจทย์ต้องการแค่การสรุปที่มีอยู่ในบทความ ไม่ได้ให้เอาประสบการณ์ที่ส่วนตัวมาเป็นข้อสรุป จงจำไว้ว่าเลือกคำตอบเฉพาะที่มีอยู่ในบทความ หรือห้ามคิดเพิ่ม และสิ่งสำคัญที่คำตอบจะต้องมีคือ คำสำคัญ นั่นคือ สิ่งที่บทความต้องการจะกล่าวถึง หากหาคำสำคัญไม่ได้ ลองตัดคำใดคำหนึ่งในบทความออก ถ้าความหมายหายไปแสดงว่าคำนั้นคือคำสำคัญนั่นเอง ถ้าบทความไม่มีการเสนอแนะ กล่าวคือ ในบทความไม่มีการเสนอแนะสิ่งใดจากผู้เขียน ให้สังเกตคำว่า ควร, ควรจะ, จะ, ต้อง, จะต้อง, ฯลฯ ถ้าในบทความไม่มีคำเหล่านี้ คำตอบก็จะต้องไม่เสนอแนะ เช่น ถ้าบทความกล่าวว่า “การกินไขมันมาก ๆ เป็นสิ่งไม่ดี” แล้วคำตอบตอบว่า “เราไม่ควรกินไขมันมาก” ถ้าเป็นเช่นนี้ตัดทิ้งได้เลยเพราะผิดแน่นอน และห้ามนำเอาปฏิเสธมาซ้อนในบทความ กล่าวคือ ถ้าบทความไม่มีคำว่า ไม่, ห้าม, หาก

ฯลฯ แล้วในคำตอบมีคำดังกล่าว ก็ตัดทิ้งได้เลยเหมือนกัน เช่น ถ้าบทความกล่าวหาว่า “ทรัพยากรธรรมชาติกำลังถูกทำลาย” แล้วคำตอบตอบว่า “ขณะนี้เราห้ามทำลายทรัพยากรธรรมชาติ” ถ้าคำตอบเป็นเช่นนี้ไม่ถูกต้องควรตัดทิ้งได้เลย

การเติมคำในช่องว่าง โจทย์จะให้เลือกคำเติมลงในช่องว่างให้ได้ใจความตามบริบทของประโยค ความยากของข้อสอบประเภทนี้ไม่ได้อยู่ที่การคิด แต่อยู่ที่การทำความเข้าใจในความหมายของคำในข้อสอบ เพราะหากไม่เข้าใจก็ไม่สามารถจะทำข้อสอบข้อนั้นได้ถูกต้อง คำหรือข้อความต่าง ๆ ที่โจทย์นำมาออกเป็นข้อสอบนั้นจะมีอยู่ 3 รูปแบบใหญ่ๆ คือ คำที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันซึ่งมักจะใช้กันไม่ถูกต้อง เมื่อโจทย์นำมาถาม ผู้สอบก็จะตอบคำตามความเคยชินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นเหตุให้คำตอบข้อนั้นผิด คำศัพท์จากบทกฎหมายต่างๆ คำศัพท์ทางวิชาการ หรือคำศัพท์เฉพาะ ซึ่งหากผู้สอบไม่ได้เรียนหรือทำงานทางด้านนั้นๆ ก็ไม่สามารถตอบได้เช่นกัน และคำเชื่อมต่าง ๆ อาจเป็นคำสันธาน เช่น นอกจากนี้ และ หรือ ไม่...ก็ แม้แต่ จึง ดังนั้น ฯลฯ หรือคำบุพบท เช่น กับ แก่ แต่ ต่อ เพื่อ สำหรับ ฯลฯ ซึ่งผู้สอบจะต้องรู้หลักการใช้ว่าคำใดควรใช้กับรูปประโยคหรือตามบริบทแบบใด ดังนั้น การทำข้อสอบประเภทนี้ ผู้สอบจะต้องรู้ความหมายของคำต่าง ๆ และวิธีใช้คำเหล่านั้นอย่างถูกต้องตรงตามความหมายให้ได้มากที่สุด การทำข้อสอบประเภทนี้ผู้สอบต้องพยายามทำความเข้าใจดูบริบทหรือภาพรวมของประโยคที่ให้มาว่าสื่อความหมายถึงสิ่งใด โดยใช้ประสบการณ์หาความหมายของตัวเลือกในแต่ละข้อ (แต่ต้องมั่นใจว่าเป็นประสบการณ์ที่ถูกต้อง) จากนั้นดูคำหลังช่องว่าง (.....) ที่ข้อสอบต้องการให้เติมหรือบริบทของประโยคว่ามีความสัมพันธ์กับตัวเลือกใด ในกรณีที่ไม่ทราบความหมายของคำเลยให้เลือกเติมโดยดูความเหมาะสมของคำกับประโยค

การหาคำรัดกุม คำเหมาะสม คำหรือคำที่ใช้ผิดที่ไม่รัดกุม ข้อสอบประเภทนี้ ผู้สอบต้องใช้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องของการใช้คำและกลุ่มคำให้ถูกต้องตามความหมาย จะต้องรู้ว่าคำในประโยคใช้ถูกต้องตามหลักภาษาไทยหรือตรงตามบริบทในประโยคหรือไม่ เพราะโจทย์ต้องการจะให้หาคำหรือกลุ่มคำที่ผิดหลักภาษาไทยหรือข้อบกพร่องทางภาษาจากประโยคหรือข้อความนั้นๆ ข้อสอบประเภทนี้จะมีลักษณะการถาม 2 แบบ คือ การหาคำรัดกุม คำเหมาะสม คำหรือคำที่ใช้ผิดที่ไม่รัดกุม หรือข้อบกพร่องทางภาษาอยู่หลายลักษณะซึ่งยากง่ายพอๆ กัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการทำข้อสอบของผู้สอบ ข้อบกพร่องทางภาษาที่มักจะทำมาออกข้อสอบมีดังนี้ ประการแรก ประโยคที่ใช้คำผิดความหมาย เช่น อาหารรสชาติกลมกลืนมาก กลมกลืน = เข้ากันได้ดี,ไม่ขัดแย้งกัน ซึ่งไม่เข้ากับบริบทของประโยค จะต้องใช้คำว่า กลมกล่อม = ที่เข้ากันได้ (ใช้กับรสหรือเสียง) เป็นต้น ประการที่สอง การใช้คำเชื่อมอันได้แก่ บุพบท หรือสันธาน ไม่ถูกต้อง คำเชื่อมที่จะนำมาออกนั้นมีอยู่จำนวนมาก เช่น กับ, แก่ แต่, ต่อ, ด้วย, โดย, ของ, แห่ง, ใน, จาก, ตาม, เพราะ, จึง ฯลฯ ซึ่งแต่ละคำผู้สอบต้องจำหลักให้ได้ว่า คำใดใช้เชื่อมกับคำหรือประโยคประเภทใด เช่น “แก่” จะใช้นำหน้านามฝ่ายรับ เช่น เขาให้ของแก่เพื่อน จะไม่ใช้เขาให้ของกับเพื่อน เป็นต้น ประการที่สาม การใช้สำนวนต่างประเทศ หลักสังเกตมีอยู่หลายรูปแบบ ดังนี้ มักพบคำว่า “ปราศจาก” “ง่ายต่อการ” “ยากต่อการ” จำนวนนับอยู่หน้าคำนาม อาทิ 2 โจรบุกปล้นธนาคาร ที่ถูกต้องจะใช้ว่า โจร 2 คนบุกปล้นธนาคาร มัก “ถูก” ตามด้วยด้านบวก เช่น “เขาถูกเลือกเป็นประธานกรรมการ” ที่ถูกต้องจะต้องใช้ว่า “เขาได้รับเลือกเป็นประธานกรรมการ” ประการที่สี่ การใช้ภาษาฟุ่มเฟือย ซึ่งข้อความที่มันเยิ่นเย้อ หมายความว่า ผู้สอบสามารถตัดคำออกได้โดยไม่เสียความ มักพบคำเดียวกัน หรือความหมายเดียวกันอยู่ในประโยค และพบคำว่า มี การ, มี

ความ, ทำการ, ทำความ, เพื่อการ, เพื่อความ นำหน้าคำกริยา โดยเมื่อตัดออกแล้วความหมายคงเดิม ก็ถือว่าเป็นคำพุ่มเพื่อย ประการที่ห้า การใช้ภาษากำกวม ซึ่งหมายถึงประโยคที่สามารถแปลความหมายได้มากกว่า 1 ความหมาย เช่น พ่อเลี้ยงฉันดี สามารถแปลได้ 2 ความหมาย คือ “พ่อ (ของฉัน) เลี้ยง(ดู) ฉันดี” หรือ “พ่อเลี้ยง (ไม่ใช่พ่อตัว) (ของ) ฉัน (เป็นคน) ดี” เป็นต้น ประการสุดท้าย การเรียงลำดับคำในประโยคไม่ถูกต้อง การเรียงประโยคของไทยที่ถูกต้องนั้นจะต้องมีดังนี้ ประโยคกรรตุ จะมีประธานขึ้นก่อน ภาคประธาน + ภาคแสดง เช่น แมวกัดหนู, ฉันกินข้าว หากต้องการเน้นกรรมต้องใช้ประโยคกรรม นั่นคือประโยคที่นำกรรมมาขึ้นต้นประโยค เช่น หนูถูกแมวกัด, ข้าวถูกฉันกิน (มักเป็นเรื่องไม่ดี) หากต้องการเน้นกริยา ต้องใช้ประโยคกริยา คือ ประโยคที่นำคำกริยามาขึ้นต้นประโยค ซึ่งใช้คำกริยาได้ 3 คำ คือ เกิด มี ปรากฏ เช่น เกิดเหตุการณ์น่าสยดสยองขึ้นในบ้านหลังเก่าของฉัน มีรายงานข่าวว่า..... ปรากฏเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้น ณ..... เป็นต้น และประโยคการิต คือประโยคประธานหรือประโยคกรรม ที่มีผู้รับใช้เข้ามาแทรก เช่น แม่ให้ฉันไปซื้อข้าว เป็นต้น ทั้ง 6 รูปแบบที่กล่าวมาคือข้อบกพร่องที่ข้อสอบมักเอามาออก ผู้สอบต้องหาให้ได้ว่าในประโยคหรือข้อความนั้น ๆ มีข้อบกพร่องตรงไหนแล้วตอบคำถามให้ตรงตามเงื่อนไขที่ข้อสอบกำหนด โดยในปีนี้ข้อสอบได้ออกเรื่องคำกำกวม โดยมีคำถามดังนี้

ข้อใดมีความหมายไม่กำกวม

1. รถชนสุนัขตายคว่ำทับคน 2 ศพ
2. อาศัยป้ายรถยังตกน้ำตาย
3. ประชุมกรรมการจัดงานโรคหัวใจเด็กทั่วโลก
4. คัดนักชกเป็นตัวแทนไปแข่งที่อินโดนีเซีย

จากข้อสอบจะพบว่า ข้อที่ 1 มีความหมายกำกวมอย่างแน่นอน เพราะเข้าใจได้ว่า “รถชนสุนัขที่ตายแล้ว คว่ำทับคนตายไป 2 ศพ” หรือ “รถชนสุนัข (ที่ยังไม่ตาย) จนตายแล้วคว่ำทับคนตายไป 2 ศพ” ข้อที่ 2 มีความหมายกำกวมอีกเช่นกัน เพราะสามารถเข้าใจได้ว่า “อาศัย (นอนพัก) ป้ายรถ (อาจหมายถึงป้ายรถประจำทาง) ยังตกน้ำตาย(ไปได้)” หรือ “อาศัยป้ายรถ (อาจหมายถึง ป้ายทะเบียนรถ) ยังตกน้ำตาย (ไปได้)” ข้อ 3 มีความหมายกำกวมไม่ต่างกัน เพราะเข้าใจได้ว่า “ประชุมกรรมการ (ทั่วโลกที่) จัดงานโรคหัวใจเด็ก หรือ “ประชุมกรรมการจัดงานโรคหัวใจเด็ก (ที่จัดทำ) ทั่วโลก” ส่วนข้อ 4 มีความหมายไม่กำกวม เพราะ “คัดนักชกเป็นตัวแทนไปแข่งที่อินโดนีเซีย” เข้าใจได้เพียงอย่างเดียวว่า “คัดนักชก(มวย)เป็นตัวแทน (ตัวหลัก) ไปแข่งที่อินโดนีเซีย” ดังนั้น ข้อนี้จึงตอบข้อ 4. อย่างแน่นอน

ส่วนรูปแบบที่สอบจะต่างจากรูปแบบแรกเนื่องจากข้อสอบจะมีเงื่อนไขมาให้ 4 ข้อ ผู้สอบต้องระวังในเรื่องคำสั่ง จงพิจารณาคำหรือกลุ่มคำที่ขีดเส้นใต้และมีหมายเลข (1), (2)หรือ (3) กากับอยู่แล้วเลือกตอบดังนี้ ตอบ 1 ถ้าคำหรือกลุ่มคำที่ขีดเส้นใต้ทั้ง 3 กลุ่ม ใช้ได้รัดกุมและถูกต้องตามหลักภาษา ตอบ 2 ถ้าคำหรือกลุ่มคำที่ขีดเส้นใต้เฉพาะกลุ่ม (1) และกลุ่ม (2) ใช้ได้รัดกุมถูกต้องตามหลักภาษา ตอบ 3 ถ้าคำหรือกลุ่มคำที่ขีดเส้นใต้เฉพาะกลุ่ม (1) และ กลุ่ม (3) ใช้ได้รัดกุมถูกต้องตามหลักภาษา ตอบ 4 ถ้าคำหรือกลุ่มคำที่ขีดเส้นใต้เฉพาะกลุ่ม (2) และ กลุ่ม (3) ใช้ได้รัดกุมถูกต้องตามหลักภาษา การตอบคำถามอาจจะพลาดตอบไม่ตรงเงื่อนไขผู้สอบต้องอ่านให้ละเอียด

การลำดับข้อความ ลักษณะข้อสอบการลำดับข้อความ เป็นการนำข้อความ,บทความ, ข่าว, เนื้อหาต่างๆ ฯลฯ มาแบ่งออกเป็น 4 ส่วน แล้วนำมาเรียงสลับกัน หลังจากนั้นให้นำมาเรียงกันให้ได้ใจความพร้อมตอบคำถามที่โจทย์ถาม เช่น ข้อใดเป็นลำดับที่ 2 ข้อสอบประเภทนี้ถ้าผู้สอบมีความสามารถในการทำความเข้าใจข้อความก็ไม่ใช้เรื่องยากนัก แต่ถ้าผู้สอบไม่สามารถทำความเข้าใจแต่ละข้อความได้ ก็ต้องมีใช้หลักการช่วย ซึ่งหลักการลำดับข้อความให้ถูกต้องด้วยความรวดเร็ว พร้อมทั้งตัดตัวเลือกที่ไม่น่าจะใช่ข้อออกถ้าใกล้หมดเวลาทำข้อสอบให้ทำดังนี้ ประการแรก การหาข้อความลำดับที่ 1 ให้หาจากคำนาม หรือคำว่า การ ความ –กริยา หรือ คาวีเศษณ์ เช่น ความรัก การกิน การทำงาน ฯลฯ หากคำว่า ใน, เมื่อ ตามด้วยระยะเวลา เช่น ในปัจจุบัน เมื่อปี พ.ศ. ฯลฯ คำเชื่อมบางคำ เช่น หลังจาก, แม้, แม้ว่า, หาก นำหน้าคำนามหรือหนังสือราชการขึ้นต้นด้วยคำว่า ตาม, ตามที่, ด้วย ประการที่สอง หากลำดับที่ 4 ได้จากข้อความที่แสดงถึงการสรุป คำปิดประโยคสังเกตได้จากคำว่า อีกทั้งด้วย ก็ตาม นั่นเอง ต่อไป เท่านั้น ฯลฯ คำเหล่านี้มักจะอยู่คำสุดท้ายของลำดับที่ 4 ประการที่สาม เมื่อได้ลำดับที่ 1 และ 4 ก็จะเหลือ 2 กับ 3 ซึ่งจะต้องใช้ทักษะในการทำความเข้าใจบทความโดยมักจะขึ้นด้วยคำเชื่อม เช่น กับ และ แล้วจึง ด้วยจาก ตาม ที่ ซึ่ง ฯลฯ อย่างไรก็ตาม มีเคล็ดลับเล็กๆ น้อยๆ ในการทำข้อสอบการลำดับข้อความ ดังนี้ โครงสร้างประโยคที่มักจะออกสอบข้อสอบบ่อย คือ ทั้ง.....และ.....รวมทั้ง (ตลอดจน), นอกจาก.....แล้วยัง (ยังต้อง), ไม่.....แต่....., แม้.....แต่....., ดังนั้น + นาม + จึง, ถ้า.....แล้ว (ยัง) เป็นต้น คำนามที่เป็นชื่อเฉพาะจะต้องบวกด้วยคำกริยา เช่น ประเทศสมาชิกอาเซียนหรือ..... เป็นต้น หากมีข้อใดขึ้นต้นด้วย ,และ ,หรือ ให้ใช้เทคนิคหาคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน หากมีข้อใดขึ้น ด้วย ,กับ ,ต่อ ให้หาคำกริยาที่ใช้คู่กัน เช่น “ประสานกับ” “ชี้แจงกับ” “ผลต่อ” เป็นต้น ในการลำดับความหากเหลือ 2 ข้อ ให้พิจารณากริยาใดเกิดขึ้นก่อนหรือเกิดทีหลัง เมื่อเจอโจทย์การลำดับข้อความให้ขีดเส้นใต้คำแรก เพื่อหาลำดับที่ 1 ลำดับอื่นๆ พร้อมกับคำสำคัญ เพื่อนำมาพิจารณาว่าเหตุการณ์ใดหรือคำใดเกิดขึ้นก่อน จะสามารถนำมาเรียงกันได้ดังข้างขึ้น และเวลาจะนำข้อความใดมาต่อกัน ผู้สอบจงจำไว้ว่า “พูดเรื่องไหน ทำเรื่องนั้นให้จบ” เช่น “ข้อความแรกกล่าวถึงเวลา ถ้ายังมีข้อความที่เกี่ยวกับเวลาก็เอามาต่อกัน อย่าเพิ่งเอาข้อความที่เป็นเรื่องนาฬิกาต่อมาต่อมัน” เป็นต้น

การอ่านสรุปและตีความข้อความยาว ดังที่กล่าวข้างต้น โครงสร้างของการทำข้อสอบเรื่องการสรุปความจะมี 3 แบบ นั่นคือ การย่อเรื่องให้สั้นลง การอ่านแล้ววิเคราะห์และสังเคราะห์ และการนำสาระสำคัญมาเป็นการสรุป ข้อควรระวังที่สำคัญคือ ห้ามใช้ประสบการณ์ส่วนตัวคิดเอาเองเด็ดขาด (กลับไปอ่านบททวนอีกครั้งในหัวข้อ “การสรุปความสั้น”) ส่วนการตีความก็คือ การวิเคราะห์บทความที่มีอยู่แล้ววิเคราะห์ต่อว่าจะสามารถเป็นอย่างไรต่อไปได้บ้างซึ่งในการอ่านตีความนั้นจะต้องใช้สติปัญญาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้สอบจะต้องอ่านแล้วสามารถเข้าใจเจตนา และสรุปความคิด จับใจความสำคัญ และอธิบายขยายความให้ได้ การตีความจึงยากกว่าการสรุปความอย่างแน่นอน นั่นหมายถึง ผู้สอบต้องสรุปข้อความนั้นให้ได้เสียก่อน แล้วคิดวิเคราะห์เพิ่มอีก แต่ไม่ได้หมายความว่าให้คิดเลยไปไกล เช่น สมมติว่าบทความกล่าวถึงการโคจรของดวงจันทร์ แต่ผู้สอบไปตีความว่าดวงจันทร์มีกระต่ายอยู่แบบนี้คือการคิดเลยไปไกล ไม่สมเหตุผล เป็นต้น สิ่งสำคัญของการอ่านตีความอยู่ที่การใช้ความคิดตีความหมายของคำหรือข้อความทั้งหมดรวมทั้งคำแวดล้อมหรือบริบททุกอย่างที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่อ่านนั้นได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ผู้สอบจะตีความเรื่องที่อ่านได้ลึกซึ้งเพียงใด ขึ้นอยู่กับวัย

ประสบการณ์ สติปัญญา และการฝึกฝนเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้สอบจึงควรฝึกฝนให้มาก ซึ่งหลักการทำข้อสอบการตีความมีดังนี้ ประการแรก สรุปความ จับประเด็นสำคัญให้ได้เสียก่อน ประการที่สอง ดูเจตนาของผู้เขียนว่าต้องการบอกสิ่งใด ประการที่สาม คิดเพิ่มจากการสรุปความ (วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า) แต่อย่าคิดเพิ่มมากเกินไป หากบทความหรือเนื้อหาบอกข้อมูลไว้ 10 คำตอบที่คิดเพิ่มนั้นเนื้อหาต้องไม่เกิน 15 คำตอบ ประการที่สี่ พึงเข้าใจว่า ไม่จำเป็นต้องตอบตรงตามตัวอักษรที่มีอยู่ในบทความก็ได้ ประการสุดท้าย หากเหลือคำตอบที่สามารถตอบได้ 2 ข้อ ให้นำคำตอบแต่ละข้อไปวางไว้หน้าบทความแล้วใส่คำเชื่อมให้สอดคล้อง หลังจากนั้นให้อ่านเนื้อความทั้งหมด ถ้าดูสมเหตุสมผล มีความสัมพันธ์กันแสดงว่าข้อนี้เป็นคำตอบที่ถูกต้อง และข้อควรระวังในการทำข้อสอบการตีความคือ จงจำไว้ว่า อย่าตอบคำถามที่เป็นการสรุปความ เพราะโจทย์ไม่ได้ให้ผู้สอบสรุปความ แต่ต้องการให้ผู้สอบตีความ

ลักษณะของข้อสอบที่เป็นบทความยาวในปัจจุบันนั้น ความยาวจะไม่มากประมาณไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ เมื่อผู้สอบเห็นข้อสอบแล้วต้องอ่านให้ละเอียด เพราะคำตอบจะอยู่ในบทความนั่นเอง บทความยาว ลักษณะข้อสอบนั้นจะเป็นงานเขียนประเภทร้อยแก้ว หากผู้สอบมีประสบการณ์ในการอ่านหนังสือ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ทั่วไป มักจะได้เปรียบ เพราะย่อมจะทำความเข้าใจบทความนั้นๆ ได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม แม้จะไม่มีลักษณะนิสัยที่ชอบอ่านหนังสือ แต่เข้าใจหลักการทำ ก็อาจทำข้อสอบแบบนี้ได้ดีเช่นกัน โดยมีหลักการดังนี้ ประการแรกอ่านโจทย์ แล้วขีดเส้นใต้คำถามหรือคำที่ผู้สอบสังเกตได้ง่าย เพื่อจะนำมาเป็นคำตอบได้โดยไม่ต้องอ่านบทความทั้งหมดก็เป็นได้ ประการที่สอง อ่านบทความคร่าวๆ พร้อมขีดเส้นใต้คำสำคัญไว้ จะได้ไม่ต้องกลับมาอ่านทั้งหมดอีกรอบเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง โดยใจความสำคัญหรือสาระสำคัญของบทความยาวนั้นจะสามารถหาได้ 2 ลักษณะ คือ มักจะวางไว้ 4 ตำแหน่ง ได้แก่ ส่วนต้นของข้อความ ส่วนกลางของข้อความ ส่วนท้ายของข้อความ และส่วนต้น+ส่วนท้ายของข้อความ หรือใจความสำคัญปรากฏอยู่ในแต่ละย่อหน้าซึ่งท่านจะต้องสามารถสรุปรวบยอดความคิดทั้งหมดด้วยตนเอง ประการที่สุดท้าย เมื่อผู้สอบอ่านเสร็จจะต้องทราบ ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และใจความสำคัญของเรื่องคืออะไร

อนึ่ง ข้อสอบอุปมาอุปไมย แม้จะไม่ใช้วิชาภาษาไทยโดยตรง แต่ก็ถือว่าเป็นการใช้เหตุผลทางภาษา ดังนั้น จึงได้มีการนำมารวบรวม พร้อมตั้งข้อสังเกตและวิเคราะห์ ดังนี้ วิธีการทำข้อสอบชุดนี้ โดยทั่วไปโจทย์จะกำหนด 2 แบบ แบบแรก โจทย์จะกำหนดชื่อมาให้ 3 ชื่อ โดยชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างหนึ่ง ให้หาชื่อที่ 4 ซึ่งมีความสัมพันธ์กับชื่อที่ 3 ในทำนองเดียวกับชื่อที่ 1 สัมพันธ์กับชื่อที่ 2 เช่น

ข้อสอบ “ภาคเหนือ : เชียงราย ภาคใต้ : ?”

ก) ภูเก็ต ข) ระนอง ค) ขอนแก่น ง) ยะลา

คำตอบคือ ง ยะลา เพราะ คู่แรก ชื่อ 1 ภาคเหนือ สัมพันธ์กับ ชื่อที่ 2 คือ เชียงราย เพราะเชียงรายอยู่ภาคเหนือและเป็นจังหวัดที่อยู่เหนือสุดของประเทศไทย ส่วนคู่หลัง ชื่อที่ 3 ภาคใต้ สัมพันธ์กับ ชื่อที่ 4 ยะลา เพราะยะลาอยู่ภาคใต้และเป็นดินแดนที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทย) เป็นต้น

แบบที่ 2 โจทย์กำหนดชื่อมาให้ 2 ชื่อ เป็นคู่แรก โดยชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างหนึ่ง แล้วหาชื่อ 3 และ 4 เป็นคู่หลังที่มีความสัมพันธ์แบบเดียวกัน เช่น

ข้อสอบ “นักกีฬา : การฝึกซ้อม ? : ?”

ก) ตำรวจ: จับผู้ร้าย

ข) นักเรียน : เกียจคร้าน

ค) นักเรียน : ความขยัน

ง) หมอเถื่อน : ยา

คำตอบคือ ค เพราะ คู่แรก (โจทย์) เป็นความสัมพันธ์แบบความปรารถนาเพื่อนำมาสู่ความสำเร็จ นั่นคือ นักกีฬาต้องการการฝึกซ้อม (เพื่อนำมาซึ่งชัยชนะ) คู่หลัง นักเรียนย่อมต้องการความขยัน (เพื่อนำมาซึ่งความสำเร็จทางการศึกษา)

จากลักษณะของข้อสอบที่กล่าวมามีเคล็ดลับง่ายๆ ในการทำข้อสอบอุปมาอุปไมยดังนี้ ประการแรกต้องมีความรู้รอบตัว คือมีความรู้ในหลายๆ เรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของคน (อาชีพ หน้าที่ เพศ) ประเทศต่างๆ (ที่ตั้ง ทวีป สภาพภูมิประเทศ) สัญลักษณ์ (สี สัตว์สัญลักษณ์) และลักษณะนามของสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น ประการที่สอง ต้องมองความสัมพันธ์ให้ออก กล่าวคือ การประยุกต์ความรู้ที่มีมาแก้โจทย์ให้ได้ โดยมองหาความสัมพันธ์ของโจทย์ ทั้งต่อตัวมันเองกับตัวเลือก และระหว่างตัวมันเองทั้งสอง เช่น กวาง : ควาย ความสัมพันธ์ที่เหมือนกันคือ กวางและความต่างก็เป็นสัตว์บก มีเขา เป็นสัตว์สี่ขา และเป็นสัตว์กินพืช ส่วนความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันคือ กวางอาศัยอยู่ในป่า แต่ควายอาศัยอยู่ในบ้าน เป็นต้น ประการที่สามต้องสังเกตตำแหน่งคำให้ออก ดังตัวอย่าง พระ : ซี , : ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของสี แสดงให้เห็นว่า ด้านหน้าต้องเป็น "สีเหลือง" ด้านหลังต้องเป็น "สีขาว" สิ่งนี้ต้องสังเกตให้ดี เพราะตัวเลือกอาจหลอกโดยให้คำตอบที่ถูกต้องและชัดเจนแต่สลับตำแหน่งกัน ห้ามสลับตำแหน่งกันโดยเด็ดขาด ซึ่งในปี 58 นี้ ข้อสอบอุปมาอุปไมยได้ถามว่า น้ำ : ออกซิเจน :: ? : ?

ก) โปรตีน : กรดอะมิโน

ข) ดิน : ปุ๋ย

ค) รถ : ยาง

ง) มนุษย์ : สมอ

คำตอบคือ ข้อ ก) เพราะ คู่แรก เป็นความสัมพันธ์ในเรื่ององค์ประกอบทางเคมี กล่าวคือ น้ำ มี ออกซิเจน เป็นองค์ประกอบ (H₂O) ทางเคมี คู่หลัง โปรตีน มี กรดอะมิโน เป็นองค์ประกอบทางเคมี ขณะที่ข้อ ข) ปุ๋ย ไม่ได้เป็นองค์ประกอบของดิน แต่ปุ๋ยนำไปผสมในดินทีหลังเพื่อให้ต้นไม้เติบโต ข้อ ค) ยาง เป็นองค์ประกอบของรถยนต์ แต่ไม่ได้อยู่ภายในหรือเป็นส่วนผสมทางเคมีกับรถยนต์ และข้อ ง) สมอ เป็นองค์ประกอบของมนุษย์ แต่สมออวัยวะ ไม่ใช่ธาตุหรือองค์ประกอบทางเคมี ข้อสอบอุปมา อุปไมย นี้ หากลองทำความเข้าใจดี ๆ หาความสัมพันธ์ให้พบและละเอียดในเรื่องของตำแหน่งคำ คิดว่าคงไม่ยากมากจนเกินไปนักพอที่จะสามารถเรียกคะแนนได้เป็นอย่างดี

จากลักษณะข้อสอบ ก.พ. ปี 58 ภาษาไทยและอุปมาอุปไมยที่ผ่านมา ข้อสอบมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับปีที่ผ่านมา ทำให้สามารถแก้งข้อสอบได้ไม่ยาก ขอแนะนำว่าผู้ที่สอบในปีต่อไปจึงศึกษาทำความเข้าใจ และฝึกทำโจทย์ให้มาก แน่ใจว่าความสำเร็จย่อมอยู่ไม่ไกลหากตั้งใจฝึกฝนสม่ำเสมอ.